

**II Міжнародна науково-
практична конференція**

**II International scientific
and practical conference**

**25 лютого 2025 р.
м. Чернігів, Україна**

**February 25, 2025
Chernihiv, Ukraine**

**Наука та освіта в умовах
викликів сьогодення**

**Science and education in the
conditions of today's challenges**

II Міжнародна
науково-практична
конференція

**Наука та освіта
в умовах викликів
сьогодення**

Матеріали

25 лютого 2025 р.

м. Чернігів, Україна

II International
scientific and practical
conference

**Science and education
in the conditions of
today's challenges**

Proceedings

February 25, 2025

Chernihiv, Ukraine

Наука та освіта в умовах викликів сьогодення : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / Міжнародний гуманітарний дослідницький центр (Чернігів, 25 лютого 2025 р). Research Europe, 2025. 282 с.

До збірника ввійшли матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції "Наука та освіта в умовах викликів сьогодення", яка відбулася 25 лютого 2025 року. Збірник розрахований на науковців, освітян, студентів, державних службовців, представників бізнесу та широку громадськість.

Робочі мови конференції: українська, англійська та польська.

Публікується в авторській редакції

Матеріали збірника подаються в авторській редакції та публікуються мовою оригіналу. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, власних імен, цитат, статистичних даних, галузевої термінології та іншої інформації.

Відповідно до Закону України "Про авторське право і суміжні права", при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

**Research
Europe.org**

IHC INTERNATIONAL
HUMANITARIAN
RESEARCH CENTER

© Міжнародний гуманітарний
дослідницький центр, 2025
© Research Europe, 2025

СЕКЦІЯ 4. ШКІЛЬНА ОСВІТА

.....

SECTION 4. SCHOOL EDUCATION

Горбульова В. Р.

Психологічна адаптація дітей і батьків до
змін в освітньому процесі в умовах війни. 74

Деордіца Т. Ю., Вороніна М. В.

Конструкт "грамотність читання": спроба
спростування суперечливих інтерпретацій. 76

Коваленко К. М.

Розвиток логічного мислення молодших
школярів на уроках математики. 81

Лаппо В. В.

Гуманістичні засади педагогічної
взаємодії в умовах НУШ. 85

Tarasenko, G., Derkacz, O.

Kultura wprowadzenia bajki psychokorekcyjnej
do pracy z młodszymi ucznia. 89

Химич М. А.

Цифрова компетентність вчителя як засіб формування
соціальних навичок учнів початкової школи. 92

СЕКЦІЯ 5. ВИЩА ОСВІТА

.....

SECTION 5. HIGHER EDUCATION

Бардашевська Я. М.

Ключові аспекти формування диригентсько-хорової
компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва. 95

Василевська І. В.

Значення психологічних аспектів формування
компетенцій сімейного лікаря. 98

Воровка М. І.

Діяльність викладачів закладів вищої
освіти в умовах військового стану. 100

Галушко Н. А.

Формування громадянської відповідальності
як складова професійної підготовки педагога. 103

На теперішній час підготовка сімейного лікаря в психологічному аспекті все ще має ознаки "переформатування" поглядів. В майбутньому підготовка лікарів ЗПСМ повинна починатися з моменту відбору абітурієнтів з огляду на специфіку цієї спеціальності, тобто бажаючих працювати з людьми і для людей, оскільки лікар ЗПСЛ не тільки професія, а ще й покликання.

Як підсумок, для отримання ефективного лікаря ЗПСЛ запотрібне управління основними напрямками педагогічної діяльності на принципі андрагогіки, тобто "бажання дати повинно дорівнювати бажанню взяти" і бути яскраво забарвленим. Несформований психологічний компонент навіть при достатньому рівні суто медичних знань та практичних навичок не надасть змоги відбутися ефективним лікарем ЗПСЛ.

Список використаних джерел

1. Vasylevska I. Psycho-emotional state of doctors listeners as a predictor of productive learning (Психоемоційний стан лікарів-слухачів як предиктор продуктивного навчання). *Sciences of Europe*. 2022. № 88-2. С. 38–40. Global Science Center LP.
2. Чухрієнко Н. Д., Василевська І. В. Досвід підготовки сімейних лікарів в Дніпропетровському регіоні України. *Pedagogical Sciences*. 2017. Т. 4, № 11. С. 53–57.

Воровка М. І.,
д-р пед. наук, професор, професор
кафедри освітології та педагогіки мистецтва,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя

УДК 378.091.12.011.3-
051:316.485.26

ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

В умовах війни система вищої освіти зазнає серйозних викликів, що впливають на організацію освітнього процесу, психоемоційний стан учасників і учасниць освітнього середовища та якість освітніх послуг. Викладачі продовжують виконувати щоденну рутинну роботу, забезпечуючи організацію освітнього процесу. Вони проводять заняття, перевіряють роботи, надають консультації студентству і

вдосконалюють навчальні матеріали, щоб підтримувати якість освіти на високому рівні, забезпечують методичну, наукову і організаційну роботу.

Діяльність викладачів і викладачок вищої школи в умовах невизначеності супроводжується численними викликами, які впливають на всі аспекти освітнього процесу. Ось основні з них:

1. Психологічне навантаження та зниження рівня навчальної мотивації:

– *Підтримка студентства у складних життєвих обставинах, коли люди переживають травми, стреси, втрати або перебувають у зоні бойових дій.* Важливим аспектом діяльності викладацтва є надання психологічної допомоги студентству, яке можливо перебуває в зоні бойових дій, втратили рідних або знаходяться на окупованій території тощо. Здобувачі і здобувачки через психологічний стан або вимушене переселення часто не здатні зосередитися на процесі навчання.

Викладачі організовують зустрічі, спілкуються зі студентами і студентками особисто або через соціальні мережі, допомагаючи їм справлятися зі стресом. Додатково проводять тренінги та вебінари на теми психологічної стійкості, подолання тривожності та збереження мотивації до навчання в кризових умовах. Це при тому, що викладачі і викладачки перебувають у точно таких життєвих обставинах.

– *Поєднання навчання із військовою службою чи волонтерською діяльністю* учасників і учасниць освітнього процесу. Викладачі і студенти долучаються до волонтерської діяльності: організовують гуманітарну допомогу, допомагають переміщеним особам, підтримують військових і медиків. Викладачі також беруть участь у створенні освітніх ініціатив для дітей та молоді, які залишилися без доступу до навчання через воєнні дії. Важливим напрямком є координація ресурсів та проведення благодійних заходів для підтримки тих, хто постраждали від війни.

2. Організаційні труднощі:

– *Перехід на змішаний, дистанційний або асинхронний режим навчання,* через проблеми з інтернет-зв'язком і технічним забезпеченням. У зв'язку з небезпекою для життя та руйнуванням інфраструктури, значна частина освітнього процесу переходить в онлайн-формат. Викладачі застосовують різні цифрові платформи для проведення лекцій, практичних занять і консультацій. Важливим аспектом є адаптація навчальних матеріалів для онлайн-формату, розробка інтерактивних завдань та використання методик викладання, що сприяють залученню студентства до активного навчання.

– *Адаптація змісту освітніх компонентів до нових реалій, включаючи скорочення часу на навчання через повітряні тривоги.* Особливу увагу

приділяють практичним аспектам навчання, розвитку навичок самостійної роботи та критичного мислення. Викладачі розробляють нові методичні матеріали, адаптують тематику занять до актуальних викликів та застосовують міждисциплінарний підхід, що допомагає студентам глибше розуміти сучасні проблеми.

3. Фінансові та матеріальні труднощі:

- Скорочення фінансування та об'єднання закладів освіти.
- Втрата навчальних корпусів і матеріально-технічної бази через обстріли чи евакуацію закладу.

4. Наукова діяльність:

- Викладачі та студенти *виїжджають за кордон*, що призводить до відтоку інтелектуального потенціалу.
- Викладачі продовжують займатися науковими дослідженнями, адаптуючи тематику до актуальних викликів (наприклад, дослідження воєнних конфліктів, їхнього впливу на економіку, психологію тощо). Відбувається активізація міжнародної наукової співпраці, участь у грантових програмах, написання статей у міжнародні видання та створення проєктів, спрямованих на відбудову країни після війни.

5. Безпека освітнього процесу:

- Постійна загроза життю та здоров'ю викладачів і студентів через ракетні удари та обстріли.
- Необхідність організації укриттів та проведення евакуаційних заходів у закладах освіти.

6. Інформаційна безпека:

- необхідність розвивати медіаграмотність у учасників і учасниць освітнього процесу, щоб протидіяти пропаганді.
- захист від кібератак, що можуть впливати на освітні онлайн-платформи.

Зазначені виклики не єдині, з якими доводиться стикатися викладацтву у своїй діяльності в умовах війни. Крім того, названі і коротко схарактеризовані виклики потребують детального вивчення і опису.

Проте, попри всі виклики, викладачі відіграють ключову роль у збереженні освітнього процесу, підтримці студентства та розвитку наукової діяльності. Їхня робота є критично важливою для майбутнього країни, оскільки освіта залишається стратегічним ресурсом навіть у найважчі часи. Вони не лише передають знання, а й допомагають формувати нове покоління фахівців, які зможуть відбудовувати країну після завершення воєнних дій.